

VAMMAISNEUVOSTON LAUSUNTO SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA 23.3.2016:

Matinkylän elä ja asu seniorikeskuksen hankesuunnitelma

Vammaisneuvosto huomauttaa, ettei siltä ole pyydetty lausuntoa esteettömyydestä ja ettei hankesuunnitelmasta ole järjestetty kommentointitilaisuutta Rakennetaan kaikille -työryhmälle.

Hankesuunnitelmalla on merkittävä rooli esteettömyyden toteutumisen kannalta ja siksi hankesuunnitelmassa tulee sitovasti esittää esteettömyyden vaatimukset. Esteettömyysvaatimuksista on viime aikoina tingitty helposti, jos käyttäjäorganisaatio ei ole osoittanut selkeitä ja välttämättömiä esteettömyysvaatimuksia toiminnan kannalta.

Liitteessä 1 on esitelty vammaisneuvoston kommentit Kaukalahden Elä ja Asu seniorikeskuksen perusteella saatujen kokemusten perusteella.

Vammaisneuvosto esittää, että hankkeen esteettömyyden toteutumista seurataan vammaisneuvoston Rakennetaan kaikille -työryhmässä.

Espoon vammaisneuvoston puolesta

Pirkko Kuusela
vammaisneuvoston puheenjohtaja

LIITE Tarkemmat kommentit

JAKELU Sosiaali- ja terveyslautakunta

LIITE 1

TARKEMMAT KOMMENTIT

Yleistä

Leppävaaran Elä ja Asu Seniorikeskus-hankkeen edetessä tuli esille, että hankesuunnitelmaa ei noudatettu, vaan se katsottiin viitteelliseksi. Esim. väliovet kahden huoneen välillä oltiin poistamassa, jne. Päätöksenteossa tulisi huomioida ja merkitä muistiin hankesuunnitelman velvoitettavuuden taso, ja toteutusta tulisi seurata.

Hankesuunnitelmassa mainitaan, että ”Espoossa on tavoitteena luopua nykyisestä moniportaisesta hoiva-asumisesta asteittain 2020 - luvun loppuun mennessä ja kehittää pitkäaikaishoitoa ja palvelutaloasumista kokonaisuutena yksiportaisen elä ja asu - seniorikeskusmallin mukaiseksi. Yksiportaisuus tarkoittaa, että elä ja asu - seniorikeskuksessa asukas voi asua halutessaan elämänsä loppuun asti eikä hänen tarvitse muuttaa toimintakyvyn heikkenemisen ja sen takia kasvaneen avuntarpeen vuoksi toiseen hoivayksikköön.”

Elä ja Asu Seniorikeskuksiin tulee asumaan espoolaisia vanhuksia loppuelämäkseen. Tavoitteena oleva yksiportainen malli ei kuitenkaan toimi lähtökohdiltaan moninaisten vanhusten tarpeissa.

Espoon kokoisessakaan kaupungissa väestön ikääntyessä ei osittain tuetun asumisen paikkoja tule ’ottaa’ 24/7 tuen tarvitsevilta espoolaisilta pois.

Elä ja Asu-keskusten yleiset toiminnot sopivat harvemmin asukkaiden tarpeisiin, koska 24/7-hoidettavat asukkaat harvoin kykenevät niitä omatoimisesti käyttämään.

Hankkeen kuvaus

Hankkeen kuvauksessa mainitaan, että ”Asuinkerroksissa kaksi sopivasti toisiinsa nähden sijoittuvaa vierekkäistä asuntoa toimii kahden hangen asuntona esim. pariskunnalle”.

Tämä tarkoittaa sitä, että useimmiten toisilleen kaksi täysin vierasta ihmistä asuvat samaa asuntoa, ja käyttävät samaa wc- ja pesutilaa. Pariskunta-asuminen on harvinaista.

VAMMAISNEUVOSTO

Leppävaaran osaltakaan ei kattokiskoja henkilönostimia varten asenneta ulottumaan huoneistojen wc-tiloihin (katto alempana wc:ssä kuin huonetilassa putkitusten vuoksi. Em. asia on suunnitteluvaiheessa helppo ratkaista), vaikka asia on nostettu vammaisneuvoston taholta esille. Henkilönostimia tarvitaan eniten päivän aikana asukkaan siirtämiseksi omaan (tai yhteiseen) wc-tilaan.

Koska Kaukalahden Elä ja Asu Seniorikeskuksessa eikä tulevassa Leppävaarassakaan ole asuntojen henkilönostimia kiskotettu wc-tilaan saakka, vaatii asukkaan wc-käynti aina vähintään kahden henkilökunnan jäsenen avun.

Ihmisarvoisesti moni vanhus kokee vaippojen käytön alentavana silloin kun ongelmana on liikkuminen eikä pidätyskyky.

Hankkeen perustelut

Espoossa on vain yksi Elä ja Asu Seniorikeskus toiminnassa, Kaukalahden Elä ja Asu Seniorikeskus, jossa on asukkaita n. 70 henkilöä.

Rakenteilla olevaan Leppävaaran Elä ja Asu Seniorikeskukseen mahtuu puolestaan n.150 asukasta.

Kyseessä on siis Espoon tasolla todella pienen vanhusjoukon asumisesta 24/7-valvotuissa asunnoissa. ARA-kelpoisuus tulee säilyttää asukasvalinnassa, koska espoolaisille pienituloisille vanhuksille ei todellisuudessa ole muita asuinvaihtoehtoja.

Päätöksenteossa olisi myös hyvä tuoda esille nykyiset valintakriteerit asukasvalinnassa, sillä ne eivät ole missään julkisesti näkyvillä (ARA-valinnan eläketuloraja/ kk on? euroa, kiinteistöomisturaja 25 000 euroa verotusarvona, muun omaisuuden arvo/ vuokratuotot/ korkotuotot, nykyisen asunnon arvoa ei lasketa mukaan ARA-kelpoisuutta arvioitaessa).

Liikenne ja paikoitus

Saattoliikenne tulee ratkaista niin, että huomioidaan sekä taksiliikenne että henkilöautoin tapahtuva saattaminen. Hankkeen erityisyyden vuoksi on huomattava, että suuri joukko käyttäjistä on toimintarajoitteisia vanhuksia tai vammaisia. Monien osalta saattoliikenne on ainoa mahdollisuus päästä paikan päälle.

Hankkeen paikatustilat ovat riittämättömät, sillä 68 autopaikasta on peräti 30 (44%) osoitettu kotihoidon autojen käyttöön. Rakennuksessa asioi ja vieraili kuitenkin päivittäin suuri joukko ihmisiä jopa työnsä puolesta ja tällöin autopaikkojen määrää voidaan pitää riittämättömänä.

Maan käyttö

Piha-alueiden kasvillisuuden tulee olla mahdollisimman vähän allergisoivaa ja myrkytöntä.

Tilojen soveltuvuus ulkopuoliseen käyttöön (asukkaiden turvallisuuden näkökulmasta)

Avopalvelukeskuksen iltakäytössä tulee varmistaa selkeä ja yksiselitteinen pääsy vain avopalvelukeskuksen tiloihin. Kauklauden Elä ja Asu Seniorikeskuksessa kuka tahansa iltakäytön käyttäjä pääsee myös asuinkerrokseen aulavalvonnan puuttuessa. Huomattavaa on, että Kauklauden huoneet ovat lukitsematta ja valvomatta (iltaisain vain yksi hoitaja per kerros), joten tällainen turva-aukko on eliminointava jo suunnitteluvaiheessa Matinkylän osalta.

Sisäänkäynnit, käytävät ja liikennetilat

Rakennuksen sisäkäytävillä jää helposti säilytykseen asukkaiden tilaa vieviä apuvälineitä, jos niille ei ole osoitettu riittäviä säilytyspaikkoja asuintilojen läheltä. Asukkaan apuvälinetarve voi vaihdella esim. rollaattorin ja pyörätuolin välillä, jolloin moelmmille tulisi läöytyä riitävän lähellä asuinhuoneistoa oma säilytystila.

Päivänvalo ja näkymät ulos

Näkymä ulos tulee säilyttää vuodepotilailakin, mutta Kauklauden Elä ja Asu Seniorikeskuksen ovi-ikkuna-ratkaisuja tulee välttää. Kauklaudessa oleva oven toiminne, jossa se avautuu sekä keskeltä että sivusta, on helposti rikkoontuva ja sitä eivät osaa varsinkaan sijaiset käyttää. Tällöin on vaarana se, että ovi-ikkuna jää auki (raolleen) tuuletuksen aikana ja huone kylmenee asuinkelvottomaksi henkilökunnan huomaamatta. Asukas ei välttämättä itse kykene ongelmaa huomaamaan.

Jätejärjestelmä

Jätehuollon osana oleva vaipparoskien hävittäminen Matinkylän Elä ja Asu Seniorikeskuksessa kannattaa toteuttaa jollakin muulla tavalla kuin Kauklahten Elä ja Asu Seniorikeskuksessa nyt järjestetyllä 'vaipparoskikset' asukkaiden wc-tiloissa. ja niiden tyhjentäminen-menetelmällä (mielipide EROAA vanhusneuvoston lausumasta).

Kauklahdessa jokaisen huoneiston WC-tilassa on ns. vaipparoskis, jota käyttää mahdollisesti molempien huoneiden asukkaat (jos ei yksiö), jotka ovat toisilleen täysin vieraita henkilöitä. Roskiksen käyttö ei varsinkaan asukkailta aina onnistu ja kannen jäädessä – syystä tai toisesta auki, on vaipparoskiksesta lähtevä haju kamala. Haju leviää huoneistoihin ja pahimmillaan toinen asukki kärsii toisen aippa-jätöksien hajusta. Vaippa-roskis vie myös tilaa ennestäänkin pienestä wc-suihkutilasta!

Kauklahdessa vaipparoskisten tyhjennys tapahtuu asukaskäytävien ja –hissien kautta, jolloin paitsi hajuhaittojen, niin myös bakteerien leviäminen asuinkerrosten yleisiin tiloihin (vaipparoskikset kuljetetaan yksitellen asuinhuoneistoista ohi asuinkerroksen ruokatilojen) tai hisseihin (vaipparoskikset kuljetetaan yleisissä hisseissä alas roska-autoon. Samoissa hisseissä kuljetetaan mm. ruoka-annokset alhaalta keittiöstä ylös asuinkerrokseen) on oletettavaa.

Palontorjunta

Kiinteistö varustetaan automaattisella sammutuslaitteistolla ja paloilmoittimella, mutta huomiota tulisi kiinnittää myös muunlaisen evakuointitarpeen aikaiseen esim. ilmastoinnin sulkemiseen. Esim. muutama vuosi sitten Kauklahten Elä ja Asu Seniorikeskuksen lähellä sattunut tehdaskiinteistö palo tuotti alueelle runsaasti haitallista savua, ja savun hajua levisi myös Kauklahten rakennukseen, ja sitä oli aistittavissa vielä seuraavanakin päivänä. Saadaanko matinkylän ilmastointi-laitteistot tarvittaessa suljettua esim. kerroskohtaisesti, ilman ammattimiehen apua?

VAMMAISNEUVOSTO

LAUSUNTO

22.3.2016 6(6)

Muuta huomioitavaa

Useissa palvelutaloissa on jäänyt huomaamatta erilaisten tukikaiteiden tarve, niin wc-tiloissa kuin muissakin tiloissa. Erilaisten tukikaiteiden kiinnitys edellyttää myös rakenteisiin tukiratkaisuja, jotta tukikaiteet ja vetimet voidaan kiinnittää.